

Uchwała Nr XXXIV/312/2017
Rady Gminy Skąpe
z dnia 30 listopada 2017 r.

w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020

*Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875), art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697), **uchwala się, co następuje:***

§ 1. Przyjmuje się Gminny Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Halina Staszyńska

Gminny

Program Wspierania Rodziny

na lata 2018-2020

Gminny program wspierania rodziny na lata 2018 – 2020 opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 r. poz. 697), w myśl którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Gminny program wspierania rodziny na lata 2018-2020 stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

1. Wstęp

Rodzina jest szczególnym środowiskiem, nieporównywalnym z innymi środowiskami życia, pracy czy zabawy. Dom rodzinny kojarzy nam się z atmosferą pełną miłości, zaufania, bezpieczeństwem oraz charakterystycznymi dla członków rodziny cechami takimi jak: osobiste zaangażowanie, prywatność, zażyłość, wspólny cel, poczucie obowiązku i odpowiedzialności za rodzinę. Rodzina towarzyszy człowiekowi od urodzenia przez całe życie. Jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem życia człowieka, naturalnym źródłem ładu moralnego, który kształtuje się dzięki miłości i odpowiedzialności rodziców.

Jednak nie w każdym domu rodzina spełnia te wartości. Dla wielu ludzi dom kojarzy się z zagrożeniem, brakiem poczucia bezpieczeństwa, cierpieniem.

Trudno jest pogodzić się z faktem, że osoby którym dzieci ufają, kochają mogą się nad nimi znęcać psychicznie, fizycznie i mogą być wobec nich okrutne. Wiele osób wstydi się komukolwiek powiedzieć co dzieje się w ich domach, czują się winne i wybierają milczenie, ponieważ boją się, że jeżeli opowiedzą komuś o tym, co dzieje się w ich rodzinie zostaną ukarane. Takie zachowanie pogłębia bezsilność ofiary przemocy a zwiększa władzę sprawcy.

Dzieci dorastające w domach, w których występuje przemoc, cierpią nie tylko wtedy kiedy doznają przemocy bezpośrednio, ale również wtedy kiedy są świadkami przemocy dorosłych. Atmosfera w domu ma ogromne znaczenie dla prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania w późniejszym życiu.

Rodzina, w której występuje problem alkoholowy stanowi negatywny wpływ na rozwój dziecka. Dom rodzinny, w którym panuje alkoholizm jest dla członków rodziny, a szczególnie dla dziecka ogromną tragedią. Nie ma w nim zrozumienia, nie można się w nim schronić przed przykrymi doświadczeniami. W takim domu nieporozumienia i awantury, które występują bardzo często, naruszają równowagę domowników. Żyją oni w ciągłym lęku i napięciu. Dzieci wychowujące się w rodzinach nadużywających alkoholu, żyją z poczuciem zagrożenia, cierpią i uczą się złych sposobów postępowania. Przystosowują się do nienormalnego i zagrażającego środowiska rodzinnego, wchłaniając w siebie tą niemoralną sytuację. Dzieci najczęściej nie mają kontroli nad własnym życiem, nie ufają ludziom, mają niskie poczucie własnej kontroli, czują ciągłą niepewność. Najbardziej powszechnym doznaniem dzieci

alkoholików jest poczucie wstydu za sytuację w domu, za pijących rodziców. Często pozbawione wsparcia emocjonalnego, uczą się negatywnych sposobów radzenia sobie z problemami. Brakuje im stałego systemu wartości, norm i celów, zaczynają izolować się społecznie.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wielo problemowej, należy docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w pełnieniu jej funkcji opiekuńczo- wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać, tak aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Zawarte w niniejszym programie propozycje pomocowe wspierają rodzinę w prawidłowym wypełnianiu funkcji. Założeniem Programu jest wspieranie rodziny naturalnej już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę.

2. Uwarunkowania prawne

Realizacja polityki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się między innymi na poniższych aktach prawnych :

- 1) ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875);
- 2) ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2017 r. poz. 697)
- 3) ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. 2017 r. poz. 1769 z późn.zm.);

- 4) ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2016r. poz. 1817 z późn.zm.),
- 5) ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz.U. z 2017r. poz. 1065 z późn. zm.),
- 6) ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.);
- 7) ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 783 z późn. zm.);
- 8) ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.);

3. Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie Skąpe

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych pozyskanych od instytucji, które w swojej pracy zajmują się opieką nad dzieckiem i rodziną. Dzięki współpracy w procesie tworzenia diagnozy udało się zgromadzić informacje, pozwalające na stworzenie obrazu sytuacji, w jakiej znajdują się obecnie rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Skąpe. Na ich podstawie zidentyfikowane zostały najważniejsze problemy stanowiące punkt wyjścia do opracowania programu.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. To pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Przeprowadzając wywiady środowiskowe dokonują diagnozy problemów.

Problemy społeczne w gminie Skąpe rozwiązuje przede wszystkim Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z Urzędem Gminy w Skąpem, Gminną Komisją

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policją, placówkami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skąpem.

4. Analiza SWOT w obszarze wsparcia rodziny

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, – działalność instytucji pracujących na rzecz rodzin, – systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, – rozwój poradnictwa rodzinnego – dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne, – rozwijający się system pieczy zastępczej, – realizacja licznych programów osłonowych i profilaktycznych. – otwartość na współpracę, – inicjowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej członków rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, – wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez pracę socjalną z rodziną, – zmiana postaw społecznych – istniejące placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie powiatu świebodzińskiego, – aktywizacja społeczna i zawodowa podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej;	– mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, – niechęć osób do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, tkwienie w uzależnieniu od pomocy społecznej, – wyuczona bezradność, – roszczeniowość klientów OPS – narastający problem przemocy w rodzinach, – narastający problem osób uzależnionych od alkoholu, – bezrobocie i zła sytuacja finansowa, – brak dużych zakładów pracy; – niewystarczający system informacyjny, – niewystarczająca współpraca między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi, – brak nowych lokali mieszkalnych ,lokali socjalnych, brak mieszkań chronionych;

SZANSE	ZAGROŻENIA
– kierowanie pomocy do konkretnych adresatów, – racjonalne wykorzystanie środków finansowych, – utworzenie stałego stanowiska pracy asystenta rodziny, – możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych	– wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej, – wzrost skomplikowanych problemów rodzin, – patologia społeczeństwa.

5. Realizacja programu

Adresaci programu

- 1) rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- 3) przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Realizatorzy i partnerzy programu

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej - w roku 2016 z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem skorzystało 178 rodzin (459 osób). Uwzględniając przyczyny pomocy, najczęstszym powodem udzielania pomocy osobom i rodzinom w ostatnich latach było bezrobocie. Kolejne grupy dyspanseryjne, to: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm członka rodziny, niepełnosprawność. W wielu wymienionych wyżej przypadkach w jednej rodzinie występowało jednocześnie kilka dysfunkcji. Ośrodek Pomocy Społecznej w Skąpem w ramach pracy socjalnej udziela swoim klientom pomocy w realizacji podstawowych funkcji rodziny i wspiera w wypełnianiu zadań wychowawczych, mając zawsze na względzie dobro dzieci. Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną w pieczy zastępczej. Praca z wybraną rodziną jest prowadzona do momentu osiągnięcia przez tę rodzinę stabilizacji życiowej, umożliwiającej podstawowe wypełnianie obowiązków wobec małoletnich dzieci. W momencie, gdy pomoc instytucjonalna w danym środowisku rodzinnym nie daje zadowalających efektów, decyzją sądu dziecko umieszczane jest w pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie koordynuje

poszukiwania dla dziecka form pieczy zastępczej, a Gmina Skąpe jest obowiązana pokrywać część kosztów na utrzymanie dziecka w tej pieczy.

- 2) placówki oświatowe - realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych. Wsparcie pedagogiczne dla dzieci i rodziców. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Organizowanie czasu wolnego dla dzieci. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - celem komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych poprzez:
 - podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
 - udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej i prawnej,
 - prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - podejmowanie działań na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu,
 - współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu problemów uzależnień.
- 4) Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skąpem - od grudnia 2010 roku na terenie gminy działa zespół interdyscyplinarny, którego członkami są przedstawiciele różnych instytucji takich jak: OPS, policji, ochrony zdrowia, oświaty, kuratorzy sądowi, członkowie GKRPA, terapeuci do spraw uzależnień. Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych, bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą. Konieczne jest opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.
- 5) policja - działania policji na rzecz dziecka i rodziny realizowane są w oparciu o stałą współpracę z pracownikami socjalnymi OPS, pedagogami szkół

podstawowych i gimnazjum w celu rozwiązywania problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą. W zakresie działań na rzecz rodzin funkcjonariusze podejmują interwencje w sprawach związanych z przemocą w rodzinie.

- 6) zakłady opieki zdrowotnej - prowadzą działania pomocowe w zakresie profilaktyki na rzecz dziecka i rodziny, w tym: opieka pielęgniarska w szkołach, badania profilaktyczne, pomoc niesiona przez pielęgniarki środowiskowe w przypadku zauważonej przemocy rodzinnej w formie natychmiastowej reakcji, polegającej na zawiadomieniu właściwych instytucji, współpraca z OPS w zakresie opieki nad osobami chorymi, niepełnosprawnymi i seniorami.
- 7) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie - zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej, udzielanie wsparcia osobom usamodzielnianym, prowadzenie konsultacji specjalistycznych w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Realizacja programów z zakresu aktywizacji społecznej, wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz wspierania rodzin. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
- 8) organizacje pozarządowe - wspieranie działań w zakresie realizacji programów na rzecz rodziny. Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności, sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej.
- 9) Urząd Gminy w Skąpem - wspieranie inicjatyw i programów lokalnych ukierunkowanych na rzecz rodzin w zakresie upowszechniania prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny.

6. Cele programu

CEL GŁÓWNY

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.

Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowych.

Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

Cel szczegółowy

1) Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.

L.p.	Działania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.	Pomoc rodzinie wg stwierdzonych potrzeb	2018-2020	Gmina, OPS	Liczba rodzin, która została objęta pomocą	Środki własne, środki zewnętrzne
2.	Pomoc dla rodzin świadczona przez pracowników socjalnych	2018-2020	Gmina, OPS	Liczba rodzin, która została objęta pomocą	Środki własne, środki zewnętrzne
3.	Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu dysfunkcji rodzin	2018-2020	PCPR, Placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji, OPS	Liczba zrealizowanych programów	Środki własne realizatorów działania, środki zewnętrzne
4.	Organizowanie szkoleń, prelekcji, porad, dla rodziców	2018-2020	Placówki oświatowe, OPS	Liczba zrealizowanych szkoleń prelekcji porad	Środki własne realizatorów działania, środki zewnętrzne
5.	Indywidualne poradnictwo zawodowe psychologiczne i pedagogiczne.	2018-2020	Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Świebodzinie, placówki oświatowe	Liczba porad	Środki własne realizatorów działania, środki zewnętrzne
6.	Kursy, szkolenia, warsztaty dla pracowników instytucji wspierających rodzinę.	2018-2020	Gmina, OPS, Placówki oświatowe	Liczba szkoleń, kursów, warsztatów Liczba uczestników	Środki własne realizatorów działania, środki zewnętrzne

2) Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowych.

L.p.	Działania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.	Analiza sytuacji rodzin, których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej.	2018-2020	Gmina, OPS, Poradnia Psych.-Pedagog., Placówki oświatowe,	Liczba analizowanych rodzin	Środki własne
2.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem	2018-2020	Gmina, OPS, PCPR, Poradnia Psych.-Pedagog., Placówki oświatowe	Liczba monitorowanych rodzin	Środki własne, środki zewnętrzne

3.	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (w tym pomoc psychologiczna i prawna)	2018-2020	Gmina, OPS, PCPR, Poradnia Psych.-Pedagog., Placówki oświatowe	Liczba konsultacji Liczba udzielonych porad	Środki własne realizatorów działania, środki zewnętrzne
4.	Organizowanie grup wsparcia (w razie potrzeb).	2018-2020	Gmina, OPS	Liczba zorganizowanych grup wsparcia	Środki własne realizatorów działania, środki zewnętrzne

3) Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

L.p.	Działania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom zagrożonym	2018-2020	Gmina, OPS,	Liczba rodzin objętych pomocą	Środki własne, środki zewnętrzne
2.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	2018-2020	OPS, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej	Liczba monitorowanych rodzin	Środki własne,
3.	Organizacja wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	2018-2020	Gmina, OPS, Placówki oświatowe, GKRPA	Liczba zorganizowanych form wypoczynku Liczba uczestników wypoczynku	Środki własne realizatorów działania, środki zewnętrzne
4.	Skierowanie i finansowanie pobytu dzieci i rodzin w sytuacjach kryzysowych w Domu Samotnej Matki w Żarach	2018-2020	Gmina, OPS	Liczba skierowanych dzieci/rodzin	Środki własne realizatorów działania
5.	Finansowanie funkcjonowania rodzin wspierających (w razie potrzeby).	2018-2020	Gmina, OPS	Liczba rodzin wspierających	Środki własne realizatorów działania, dotacje
6.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	2018-2020	Gmina, OPS	Liczba umieszczonych dzieci	Środki własne realizatorów działania, dotacje

7. Efekty i rezultaty programu

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka
- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

8. Monitoring i ewaluacja

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one oraz w jakim stopniu w realizacji celów Programu. Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych w ramach programu działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów programu.

W ramach procesu monitoringu i ewaluacji uzyskana zostanie informacja, czy i jakim obszarze program wymaga aktualizacji lub zmian postawionych celów.

Ewaluacja wg kryterium użyteczności oraz trwałości ma na celu uzyskanie informacji na temat zależności pomiędzy potrzebami rzeczywistymi, a rezultatami oraz efektami działań.

Przez cały okres realizacji programu prowadzony będzie monitoring i ewaluacja bieżąca.

9. Źródła finansowania

Gminny Program Wspierania Rodziny finansowany jest ze środków:

- budżetu państwa;
- budżetu gminy;
- środków pozabudżetowych.